

MSÜ PROVA-1

Felsefe tarihinde bir filozofu diğerlerinden ayıran, yalnızca sorular sorması değil, bu sorulara verdiği özgün, gerekçelendirilmiş ve sistematik yanıtlarla düşünce tarihine katkıda bulunmasıdır. Felsefe, mutlak doğrular ortaya koyma iddiasında olmamakla birlikte, filozoflardan, öne sürdükleri yanıtları temellendirmeleri ve bu temellendirmeyi belirli bir mantık çerçevesine oturtmaları beklenir. Bu nedenle, felsefede herkesin görüşü eşit derecede geçerli kabul edilmez; ancak sağlam gerekçelere dayanan görüşler daha fazla önem taşır.

1- Bu parçada felsefeyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Felsefede sorulara verilen yanıtların gerekçelendirilmesi önemlidir.
- B) Felsefe, mutlak doğrulara ulaşmayı amaçlamaz.
- C) Bir filozofun düşüncelerinin değeri, yanıtlarının dayandığı temellere bağlıdır.
- D) Felsefi düşüncede bireylerin ortaya koyduğu görüşler eşdeğer kabul edilir.
- E) Felsefe, yalnızca sorular sormak değil, yanıtlar geliştirmek üzerine de kuruludur.

Bilim, doğanın işleyişini anlamaya yönelik insan çabasının sistemli bir sonucudur. Ancak bu sistemin mutlak doğrular içerdiği iddiası, filozofların ve bilim insanlarının tartıştığı bir meseledir. Örneğin Karl Popper, bilimsel teorilerin doğruluğundan çok yanlışlanabilirliğinin önemli olduğunu savunur. Ona göre, bir teori ne kadar çok yanlışlanabilirse o kadar bilimseldir. Buna karşılık, Thomas Kuhn ise bilimsel gelişimin düz bir çizgide ilerlemediğini, aksine bilimsel devrimler ve paradigma değişimleriyle gerçekleştiğini öne sürer. Bu iki yaklaşım da bilimsel bilginin sabit değil, dinamik ve değişime açık olduğunu göstermektedir. Nitekim tarih boyunca birçok bilimsel teori, bir süre doğruluk atfedildikten sonra yanlışlanmış ya da terk edilmiştir. Bu durum, bilimin doğası gereği mutlak hakikatler yerine geçici doğrular üzerine kurulu olduğunu düşündürmektedir.

2- Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

- A) Bilimsel teoriler doğrulanabilir değil, yanlışlanabilir nitelikte olmalıdır.
- B) Bilimsel bilgi zamanla değişebilir ve yerini yenilerine bırakabilir.
- C) Bilimsel teoriler, mutlak hakikatler sunmak yerine geçici doğrular içerir.
- D) Bilimsel gelişim, kesintisiz ve doğrusal bir ilerleme gösterir.
- E) Bilim, doğanın işleyişini anlamaya yönelik sistemli bir çabadır.

Bir toplantıda arkadaşlarıma, şehirdeki tarihi kule saatinin hiçbir zaman durmadığını söyledim. Ancak içlerinden biri, geçen yıl kulenin saat mekanizmasının birkaç gün boyunca çalışmadığını ve o sırada şehirde yaşayan herkesin bunu konuştuğunu söyledi. Daha sonra birkaç kişiye daha sordum ve onlar da aynı bilgiyi verdi. Bu doğrultuda, "Tarihi kule saati hiç durmaz." önermesinin doğru olmadığını kabul ettim.

3- Bu parçada, "Tarihi kule saati hiç durmaz." önermesi, bilginin hangi doğruluk ölçütüne göre yanlışlanmıştır?

- A) Tutarlılık
- B) Apaçıklık
- C) Tümel uzlaşım
- D) Yarar
- E) Uygunluk

İnsan davranışlarının biyolojik temellere dayandığını savunan bazı görüşler, bireylerin kararlarının ve ahlaki seçimlerinin genetik özellikler tarafından belirlendiğini öne sürer. Ancak bu yaklaşım, sorumluluk ve özgür irade gibi kavramlarla ilgili önemli soruları gündeme getirir. Eğer insanlar genetik yapılarına bağlı olarak davranıyorlarsa, bu durumda bir bireyin yaptığı seçimlerden sorumlu tutulması ne kadar anlamlıdır? Dahası, genetik indirgemecilik, insanın toplumsal, kültürel ve psikolojik etmenlerden bağımsız ele alınmasını gerektirir. Ancak insan, yalnızca biyolojik bir varlık değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bağlamların bir ürünüdür.

4-Parçaya göre, insan davranışlarını yalnızca genetik temellere indirgemeye yönelik görüşle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bu görüş, bireyin eylemlerinde serbest seçim yapabilme kapasitesinin sorgulanmasına yol açar.
- B) Genetik indirgemecilik, insan davranışlarını toplumsal ve kültürel etmenlerden bağımsız değerlendirmeye neden olur.
- C) Genetik yapı, insanın tüm davranışlarının tek ve belirleyici unsurudur.
- D) Sadece biyolojik etkenlere odaklanmak, insan doğasının çok boyutlu oluşunu ihmal eder.
- E) Bu yaklaşım, sorumluluk kavramı ve bireysel seçimlerin geçerliliği konusunda ciddi soru işaretleri doğurur.

İbn Sina'nın "uçan adam" düşünce deneyi, ruhun bedenle ilişkisini açıklamaya yönelik bir tasavvurdur. Bu deneyde, insanın doğumundan itibaren boşlukta asılı durduğunu, hiçbir duyuşal deneyime sahip olmadığını hayal eder. Bu durumda, insan kendi varlığını fark edebilir çünkü ruh, kendi kendisinin bilincindedir. Ancak beden, ruhun ayrılmaz bir parçası gibi görünse de gerçekte ruh, bedenden bağımsızdır. Ruh, insanın özünü oluştururken, beden onun bir aracı veya elbisesi gibi düşünülmelidir.

5- Bu açıklamaya göre, ruh-beden ilişkisiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

- A) Beden, ruhun varlığını sürdürmesi için zorunlu bir koşuldur.
- B) Ruh, bedenle birlikte var olur ve onun bir fonksiyonudur.
- C) Ruh, kendi varlığını bedenden bağımsız olarak bilebilir.
- D) Beden, ruhun bir ürünü olup onunla aynı özdedir.
- E) Ruh, fiziksel dünyanın bir parçasıdır ve duyuşlar yoluyla bilinebilir.

MSÜ PROVA-2

Bilim, evreni anlamak için doğayı parçalara ayırır ve bu parçaları kendi yöntemleriyle inceler. Kimyager, maddenin kimyasal yapısını; fizikçi, doğanın fiziksel işleyişini; biyolog ise canlıların yaşam süreçlerini analiz eder. Bu yaklaşım, her bilimin kendine özgü bir uzmanlık alanında bilgi üretmesini sağlar. Ancak bu bilgiler, genellikle bir bütünün parçalarıdır. Filozoflar ise bu parçaları bir araya getirerek varlık, evren ve insan üzerine bütüncül bir anlayış geliştirmeye çalışır. Felsefenin temel amacı, farklı bilim dallarından gelen bilgileri birleştirerek evrenin genel yapısını anlamaktır.

1- Bu parçada felsefenin bilimden temel farkı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Eleştirel sorgulamalar yapması
- B) Evreni tümel olarak ele alması
- C) Gözlem ve deneye dayalı bilgi üretmesi
- D) Çeşitli disiplinlerden bağımsız olması
- E) Somut olgular yerine soyut kavramlara yönelmesi

Evrende var olan her şey, hareket eden temel yapı taşlarından meydana gelir. Bu yapı taşları, bölünemez ve sonsuz küçüklüktedir. Bu taşlar birleşerek varlıkları meydana getirir ve hareket, doğanın özünde var olan bir prensiptir. Hareket, dışarıdan bir güçle değil, bu temel parçacıkların kendi özlerinden kaynaklanır. Değişim ve oluş, bu hareketin sonucudur. Nasıl ki bir cümle kelimelerin belli bir düzen içinde birleşmesiyle oluşuyorsa, evrendeki her şey de bu temel parçaların düzenli bir şekilde bir araya gelmesiyle varlık kazanır. Ancak bu bir araya gelişte herhangi bir nihai amaç ya da dışsal güç etkili değildir; her şey doğanın kendiliğinden düzeniyle gerçekleşir.

2- Bu parçada dile getirilen görüş aşağıdaki filozoflardan hangisine ait olabilir?

- A) Thales
- B) Leibniz
- C) Demokritos
- D) Nietzsche
- E) Descartes

Tanrı'nın varlığıyla ilgili olarak, doğadaki düzen, güzellik, amaçsallık ve evrendeki zekâ gibi olgulara dayanarak birtakım kanıtlar ileri sürülebilir. Ancak bu kanıtlar, Tanrı'nın varlığını kesin olarak ispatlamaz. Bu tür kanıtlar, Tanrı'yı bir bilgi nesnesine indirger ve insanı yanıltabilir. Tanrı, duyularla kavranan ya da akıl yürütmeye tamamen anlaşılan bir varlık değil, inanç temelli bir varoluşu ifade eder. Bu nedenle, Tanrı hakkında bilgiye dayalı kesin kanıtlar aramak, onun doğasına aykırıdır.

3- Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Tanrı'nın varlığı, sadece inanç temelinde anlam kazanır.
- B) Tanrı'nın varlığını kesin şekilde ispatlamak mümkün değildir.
- C) Doğadaki güzellik ve düzen, Tanrı'nın varlığını anlamaya katkı sunabilir.
- D) Tanrı'nın varlığı duyusal ve rasyonel bilgilerin bir konusu olabilir.
- E) Tanrı'nın varlığına ilişkin kanıtlar, insanı yanıltıcı bir nitelik taşıyabilir.

Thomas Hobbes, devletin kökenini açıklarken, doğa durumunda insanların birbirlerinin yaşamını, mülkiyetini ve güvenliğini tehdit ettiğini savunmuştur. Ona göre, insanlar bu kaotik durumdan kurtulmak ve düzeni sağlamak için bir araya gelmiş, haklarını bir otoriteye devrederek bir toplumsal sözleşme yapmışlardır. Böylece, bireylerin mülkiyeti ve güvenliği korunmuş, toplumsal düzen sağlanmıştır.

4-Bu parçada devletin kaynağı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsanların doğuştan gelen eşitlik anlayışı
- B) Doğa durumunun yarattığı güvensizlik ortamı
- C) Toplumda bireyler arası dayanışmanın önemi
- D) Sınıf çatışmalarının çözülme ihtiyacı
- E) Bireylerin kendi haklarını savunma zorunluluğu

Sanat, doğayı olduğu gibi taklit etmek değil, sanatçının iç dünyası aracılığıyla yeniden şekillendirdiği bir yaratma sürecidir. Bu süreçte sanatçı, yalnızca gördüğü nesnelere değil, onların taşıdığı anlamları ve hissettirdiği duyguları da eserine yansıtır. Örneğin, bir ressam için bir ağacın yeşil rengi veya dallarının düzeni sadece fiziksel bir gerçeklik değildir; bu ağacın ona hissettirdiği dinginlik, yalnızlık ya da büyüklük duygusu da eserin bir parçası hâline gelir. Sanatçının amacı, doğanın bir kopyasını yapmak değil, onun içsel anlamını ve özünü bir şekilde ifade etmektir.

5- Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat, tamamen alımlayıcının duygusal tepkilerine bağlı bir etkinliktir.
- B) Sanat eserinin amacı, doğadaki nesnelere aynen yansıtmaktır.
- C) Sanatçı, doğadaki nesnelere kendi bakış açısıyla yeniden yorumlayarak bir anlam yaratır.
- D) Sanat, tamamen bireysel bir deneyim olup hiçbir evrensel değer taşımaz.
- E) Sanatçı, eserini oluştururken doğanın fiziksel gerçekliğinden tamamen bağımsızdır.

MSÜ PROVA-3

Gerçeklik, duyuşal dünyada algılanan maddi varlıkların ötesindedir. Asıl var olanlar, akıl yoluyla kavranabilen, ezeli ve ebedi olan, değişmeyen tinsel varlıklardır. Duyularla algıladığımız nesnelere ise bu tinsel varlıkların birer yansıması ya da kopyasıdır. Duyusal dünya, hakikatin gölgelerini yansıtan bir alan olarak kabul edilir ve bu gölgeler, sadece asıl gerçeklikten pay alır.

1- Bu parçadaki varlık anlayışı aşığıdaki filozoflardan hangisine aittir?

- A) Aristoteles
- B) Platon
- C) Nietzsche
- D) Kant
- E) Hobbes

Pozitivistlere göre, bir önerme anlamlı olabilmesi için ya analitik ya da sentetik olmalıdır. Analitik önermeler, mantıksal doğruluklar içerir: "Bir üçgenin iç açılarının toplamı 180°'dir." gibi. Sentetik önermeler ise gözlem ve deney yoluyla doğrulanabilen önermelerdir: "Su 100°C'de kaynar." gibi. Bunun dışındaki önermeler, şiirsel ya da duygusal ifadeler içerse de, evren hakkında doğruluğu veya yanlışlığı tespit edilemediği için epistemolojik olarak anlamsız kabul edilir.

2- Bu açıklamaya göre aşığıdaki önermelerden hangisi epistemolojik olarak anlamsızdır?

- A) Yağmurdan sonra gökyüzünde genellikle gökkuşayı oluşur.
- B) Sevgi, insan ruhunun derinliklerine dokunan bir histir.
- C) Hiçbir asal sayı 2'den küçük değildir.
- D) Dünya'nın doğal uydusu Ay'dır.
- E) İnsan kanının pH seviyesi yaklaşık 7,4'tür.

Bir belediye başkanı, şehrindeki hava kirliliğini azaltmak amacıyla fabrikaların emisyonlarını kısıtlayan sıkı düzenlemeleri hayata geçirir. Bu kararı alırken, kendisi kişisel çıkar veya popülerite arayışında değildir; sadece bu uygulamanın evrensel olarak doğru olduğunu düşündüğü için hareket etmektedir.

3- Kant'ın ahlak anlayışına göre, bu eylemin ahlaki değere sahip olabilmesi için belediye başkanının hangi motivasyona sahip olması gerekir?

- A) Düzenlemelerin şehrin uluslararası arenada prestij kazanmasını sağlayacağı beklentisiyle
- B) Düzenlemelerin uzun vadede ekonomik fayda sağlayacağı inancıyla
- C) Düzenlemeyi, hava kirliliğinin azaltılmasının genel geçer bir ahlaki ilke olduğuna inanıp, yalnızca bu görev bilinciyle uygulamasıyla
- D) Düzenlemeler sayesinde kamuoyundan takdir ve övgü alacağı beklentisiyle
- E) Düzenlemelerin kendisine manevi bir tatmin ve huzur vereceğini düşündüğü için

Jean-Jacques Rousseau, *Toplum Sözleşmesinde*, insanların doğuştan eşit ve özgür olduklarını, ancak medenileşmenin getirdiği sosyal düzenin, bireylerin doğal özgürlüklerini kısıtladığını savunur. Ona göre, doğal durumda bireyler keyfi güçlerin hükmü altında değildir; fakat toplum kurulduğunda, özgürlük ve eşitlik kaybolur. Rousseau, bu durumu aşmanın yolunun, bireylerin kendi çıkarlarını bir kenara bırakıp, herkesin eşit söz sahibi olduğu ve birbirleriyle rasyonel uzlaşma yoluyla oluşturdukları “genel irade”ye tabi olmaları olduğunu ileri sürer. Bu ortak irade, bireysel iradelerin birleşiminden doğan ve toplumsal yararın temelini oluşturan bir prensip olarak, meşru özgürlüğe ulaşmanın anahtarıdır.

4- Buna göre Rousseau'nun toplumsal sözleşmeden beklediği temel sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireylerin doğal özgürlüklerinden vazgeçerek, merkezi bir otoritenin mutlak denetimine girmeleri.
- B) Bireylerin çıkarlarını terk edip, eşit uzlaşıyla belirlenen genel iradeye tabi olmalarıyla.
- C) Bireylerin, kendi çıkarlarını korumak amacıyla, devlet otoritesine körü körüne bağlılık göstermeleri.
- D) Toplumsal düzenin, bireylerin doğal durumdaki eşitlik ve özgürlüğünü tamamen ortadan kaldırması.
- E) Bireylerin, doğa ile uyumlu yaşama arzusu doğrultusunda, keyfi güç dengelerini sürdürmelerine imkan tanıyan yapılar oluşturması.

İlkçağ filozofları, doğadaki değişim ve dönüşüm süreçlerini gözlemleyerek, bu çeşitlilik ve hareketin arkasında bir temel ilke veya başlangıç maddesinin bulunması gerektiğini savunmuşlardır. Her şeyin bir kaynağı olması gerektiği fikriyle hareket eden bu düşünürler, evrendeki düzen ve nedenselliği açıklamaya çalışmışlardır. Örneğin; Thales’e göre her şeyin ilkesi su iken, Anaksimandros bu ilkenin sınırsız ve belirsiz bir töz (Apeiron) olduğunu iddia etmiştir.

5- Bu parçada İlkçağ filozoflarının tartıştığı temel mesele aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlığın değişmez yapısını açıklama çabası
- B) Doğadaki değişim ve dönüşümün nedenlerini anlama
- C) Evrenin temel ilkesinin (arkhe) ne olduğu sorusu
- D) Doğadaki düzenin insan yaşamına etkisi
- E) Varlığın maddi ve manevi yönlerinin ilişkisi

MSÜ PROVA-4

Felsefe, soru sormayı bir yaşam tarzı hâline getiren bir düşünce disiplindir. Varlığın doğası, bilginin sınırları, ahlakın temeli gibi temel meseleler hakkında derinlemesine düşünmeyi gerektirir. Felsefi düşünce yalnızca var olanı anlamakla yetinmez; aynı zamanda sorgular, eleştirir ve alternatif bakış açıları geliştirmeye çalışır. İnsan zihni bu süreçte kendisini de bir inceleme nesnesi olarak görür. Bu nedenle felsefe, insanın hem çevresine hem de kendisine dair farkındalığını artırır ve yaşamına anlam kazandırır.

1- Bu parçada felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden hangileri vurgulanmaktadır?

- A) Rasyonel olma - sistemli olma
- B) Eleştirel olma - tutarlı olma
- C) Eleştirel olma - refleksif olma
- D) Sorgulayıcı olma - hayret etme
- E) Yığılımlı ilerleme - refleksif olma

Nietzsche'ye göre insan, diğer canlılardan farklı olarak kendi varlığını sorgulayan ve yaşamın anlamını arayan bir varlıktır. Hayvanlar anı yaşarken, insan geçmiş ve gelecekle sürekli bir ilişki kurar, mutluluk ve huzur arayışının yanı sıra acı ve kaygıyla da yüzleşir. Bu özellik, insanı sıradan bir biyolojik varlık olmaktan çıkarır ve onu, kendi sınırlarını aşmaya çalışan bir varlık hâline getirir. Nietzsche, bu durumu insanın "yüksek bir arayış içinde olma" durumu olarak tanımlar.

2- Nietzsche'nin bu düşüncelerine göre insanın hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Duygusal kararlar veren bir varlık olması
- B) Kendi varlığını sorgulayan bir varlık olması
- C) Çevresel koşullara uyum sağlaması
- D) Mutluluğun peşinde koşan bir varlık olması
- E) Toplumun ihtiyaçlarına göre hareket etmesi

Berkay, bir gün bahçesinde bitkilerin boylarının farklı olduğunu fark eder ve bunun nedenlerini araştırmaya karar verir. Araştırmaları sırasında güneş ışığına maruz kalmayan bitkilerin genellikle daha kısa boylu olduğunu öğrenir. Bunun üzerine, bitki boyu ile güneş ışığı arasındaki ilişkiyi anlamak için bir varsayım oluşturur: "Güneş ışığına daha fazla maruz kalan bitkiler daha hızlı büyür." Berkay, bu varsayımı test etmek için üç bitki alır. Birini tamamen karanlık bir odada, diğerini yarı gölgeli bir ortamda, üçüncüsünü ise güneş ışığına doğrudan maruz kalan bir yerde yetiştirir. Bitkilerin boylarını her hafta ölçerek üç ay boyunca gözlemler. Sonuçta, en hızlı büyüyen bitkinin güneş ışığına maruz kalan olduğunu tespit eder.

3- Bu parçada bilimsel yöntemin aşağıdaki aşamalarından hangisine örnek yoktur?

- A) Problem oluşturma
- B) Hipotez kurma
- C) Gözlem yapma
- D) Deney yapma
- E) Teori oluşturma

Agnostisizm, insan bilgisinin sınırlarını açık biçimde vurgulayan bir düşünce akımıdır. Bu bakış açısına göre, özellikle doğaüstü ya da metafizik konular hakkında mutlak bir bilgi elde etmek mümkün değildir. Tanrı'nın varlığı gibi sorular üzerinde sonuca varmanın güçlüğüne dile getiren agnostikler, böylesi konuların deney ve gözlemlerle kanıtlanamayacağına dikkat çeker. Ancak bu, agnostisizmin her türlü kişisel inancı bütünüyle reddettiği anlamına gelmez. Bilginin yetersiz kaldığı durumlarda, bireylerin kendilerine özgü inançlar geliştirmesine saygı duyan agnostikler, gerçeğe dair hüküm vermekten kaçınmanın en doğru yaklaşım olduğunu savunurlar.

4- Bu parçaya göre agnostisizm ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanrı'nın varlığı veya yokluğu konusundaki her türlü inancı reddeder.
- B) Tanrı'nın varlığıyla ilgili herhangi bir bilgi iddiasının temelsiz olduğunu savunur.
- C) Metafizik konuların inanç yerine bilgiyle kanıtlanabileceğini öne sürer.
- D) Tanrı'nın varlığı konusunda bireysel inançları da geçersiz kabul eder.
- E) Metafizik konuların deneyim yoluyla bilinebileceğini savunur.

Aristoteles, sanatın temelinde mimesis, yani taklit anlayışının yattığını savunur. Ona göre, sanat yalnızca gerçeğin yüzeysel bir kopyasını üretmekle kalmaz; aksine, gerçek nesnelerin ve olayların altında yatan düzen, ahenk ve evrensel özellikleri seçici bir biçimde yakalayarak izleyicide derin bir estetik haz yaratır. Sanat eseri, varlıkların veya olayların birebir kopyası değil, onların özündeki evrensel niteliklerin yeniden yorumlanması sonucu ortaya çıkar. Bu süreçte sanatçı, doğadaki kaotik ve değişken unsurlar arasında bir düzen kurar, böylece izleyici, yalnızca görünüşteki benzerliği değil; aynı zamanda duygu ve düşüncede de bir katharsis, yani arınma deneyimini yaşar. Böylece sanat, hem insan ruhunun derinliklerine dokunan hem de evrensel estetik değerleri ortaya koyan bir araç olarak değerlendirilir.

5- Bu parçada Aristoteles'in sanat anlayışının hangi yönleri vurgulanmaktadır?

- A) Sanat, doğanın birebir kopyalanmasıyla yalnızca görsel haz uyandırır.
- B) Sanat, nesnelerin ve olayların yüzeysel özelliklerini çoğaltarak estetik bir deneyim sunar.
- C) Sanat, gerçek nesne ve olayların altında yatan düzeni ve evrenselliği ortaya çıkararak, izleyicide duygusal arınma sağlar.
- D) Sanatçı, doğadaki tüm unsurları eksiksiz biçimde yansıtarak izleyiciye mutlak gerçekliği sunar.
- E) Sanat, yalnızca teknik beceriye dayalı olarak ortaya konan, duygusal etkiden ziyade zihinsel uyarım sunan bir faaliyettir.

MSÜ PROVA-5

Düşünce tarihindeki büyük filozoflar, dünyayı olduğu gibi kabul etmeyen, onu anlamak ve sorgulamak için sınırları zorlayan kişiler olmuştur. Filozof, sıradan bir gözlemciden farklı olarak, görünenin ötesine geçerek gerçeklik hakkında derinlemesine düşünmeyi ve bu düşünceleri yapılandırmayı amaçlar. Ancak filozofun amacı, kesin bir sonuca ulaşmak değildir; onun yolu, sorular sormak ve bilinmeyene ışık tutma çabasıdır. Bu nedenle filozof, her zaman yeni bir problem, daha derin bir bilme arzusuyla hareket eder. Onun zihni, ulaşılan bilgiden ziyade yeni ufuklara açılmaya odaklanmıştır.

1- Bu parçada filozofların hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Evrensel doğruları kesin bir şekilde ifade etme
- B) Görünenin ötesine geçerek sorgulayıcı bir tavır sergileme
- C) Toplumsal sorunları çözmek için pratik yollar arama
- D) İnsanlık tarihindeki tüm bilgileri sistematize etme
- E) Ulaşılan bilginin sınırlarını kabul ederek tatmin olma

Heidegger'e göre, insan varoluşu (*Dasein*), dünyada bulunma biçimiyle tanımlanır ve bu varoluş, dil aracılığıyla anlam kazanır. Dil, sadece bir iletişim aracı değil, aynı zamanda varlığın kendini açığa vurduğu alandır. Heidegger, "Dil varlığın evidir" ifadesiyle, dilin ontolojik önemini vurgular. Ona göre, insanın varlığı anlama ve yorumlama süreci, dil sayesinde mümkündür. Dil, varlığın anlamını gizleyen değil, açığa çıkaran bir işleve sahiptir. Bu nedenle, dil ve varlık ayrılmaz bir bütün olarak düşünülmelidir.

2- Bu parçaya göre, Heidegger felsefesinde dilin işleviyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

- A) Dil, insanın varoluşunu sınırlayan bir engeldir.
- B) Dil, varlığın anlamını ortaya çıkaran temel araçtır.
- C) Dil, sadece pratik iletişim ihtiyaçlarını karşılar.
- D) Dil, varlığı gizleyen ve anlaşılmasını zorlaştıran bir unsurdur.
- E) Dil, insan düşüncesinin ötesinde bağımsız bir varlıktır.

Immanuel Kant, duyularımız aracılığıyla algıladığımız dış dünyanın, bizim bilincimizde şekillenen bir görünüşten ibaret olduğunu öne sürer. Ona göre, dış dünyanın varlığını kesin olarak bilmemiz mümkün değildir, çünkü insan zihni, dış dünyayı ancak kendi algılama yetileriyle işleyebilir. Gerçekliğin "kendinde şey" dediğimiz özünü bilmek, insan zihninin sınırları nedeniyle imkânsızdır. Bu nedenle, dış dünya hakkındaki bilgilerimiz, mutlak bir kesinlik taşımaz; onlar yalnızca zihnimizin algılama biçimlerinin bir yansımasıdır.

3- Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan zihni, dış dünyayı yalnızca kendi algılama yetilerinin sınırları içinde değerlendirebilir.
- B) Dış dünyanın varlığı mantık yoluyla kanıtlanabilir.
- C) Algularımız, dış dünyaya dair kesin bilgi sağlar.
- D) Bilgi, duyularımızın dış dünyadan tamamen bağımsızdır.
- E) İnsan zihni, "kendinde şey" dediğimiz gerçekliği kavrayabilir.

Aristoteles, "Nikomakhos'a Etik" adlı eserinde erdemli bir yaşamın, insanın doğasına uygun bir şekilde yaşamakla mümkün olduğunu savunur. Ona göre, doğru yaşamı bulmak, aşırılıkların ortasında dengede durabilmektir. İyi bir insan, sadece yasaları takip etmekle kalmaz, aynı zamanda erdemli bir şekilde davranarak kendi içsel potansiyelini gerçekleştirir. Erdem, sadece duyguların ya da düşüncelerin doğru bir şekilde yönlendirilmesiyle değil, aynı zamanda eylemlerimizin de doğru olmasıyla ortaya çıkar. Başkalarına yardım etmek, adaletli olmak, cesur olmak ve sabırlı olmak gibi değerler, erdemli bir yaşam için temel unsurlardır.

4- Bu parçada Aristoteles'in ahlak anlayışına göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Erdemli olmak, yalnızca duyguların doğru yönlendirilmesiyle sağlanır.
- B) İyi bir insan, sadece toplumsal yasaları takip etmekle yeterlidir.
- C) Erdemli bir yaşam, doğru ölçüde davranmayı gerektirir.
- D) Aşırılıklar, erdemli bir yaşamın temel unsurlarıdır.
- E) Erdemli insan, sadece düşüncelerinde doğru olmakla yeterlidir.

Cevap: C)

René Descartes, modern felsefenin kurucusu olarak kabul edilir ve felsefeye getirdiği yenilikçi yaklaşımlarla tanınır. Descartes, kesin bilgiye ulaşmak amacıyla her şeyden şüphe etmeyi bir yöntem olarak benimsemiştir. Bu metodik şüphe sayesinde, "Cogito, ergo sum" (Düşünüyorum, öyleyse varım) sonucuna ulaşmıştır. Bu ifade, varlığın en temel ve şüphe edilemez kanıtıdır. Ayrıca Descartes, ruh ve bedenin iki ayrı töz olduğunu savunan düalizmi geliştirmiştir. Ona göre, ruh düşünen, beden ise yer kaplayan bir özdür ve bu iki öz birbirinden bağımsızdır ancak insan varlığında bir araya gelirler. Descartes'ın felsefesi, Orta Çağ düşüncesinden gelen bazı kavramları yeni bir bakış açısıyla ele alarak modern felsefenin temellerini atmıştır.

5- Bu parçaya göre Descartes'ın felsefesiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) Kesin bilgiye ulaşmak için sistematik şüpheyi bir yöntem olarak kullanmıştır.
- B) "Düşünüyorum, öyleyse varım" ifadesiyle varlığın kanıtını düşüncede bulmuştur.
- C) Ruh ve bedenin birbirinden bağımsız iki ayrı töz olduğunu savunmuştur.
- D) Orta Çağ düşüncesini aynen kabul ederek felsefesini bu temelde oluşturmuştur.
- E) Felsefesi, modern dönemin düşünce yapısının oluşumunda etkili olmuştur.

Cevap: D)

MSÜ PROVA-6

Bir yargının nesnel ya da öznel olması, onun doğruluk ölçütüne bağlıdır. Nesnel yargılar, herkes tarafından kabul edilebilecek kanıtlara dayalıdır ve kişisel görüşlerden bağımsızdır. Örneğin, "Su 100 derecede kaynar" bir nesnel yargıdır. Buna karşılık öznel yargılar, bireylerin duygularına, düşüncelerine veya beğenilerine dayanır. "Bahar, en güzel mevsimdir" ise bir öznel yargıdır. Bazı durumlarda bir ifade hem nesnel hem de öznel bir yargıyı birlikte içerebilir. Bu tür yargılar, hem doğrulanabilir bir bilgi hem de kişisel değerlendirme barındırır.

1- Aşağıdaki ifadelerden hangisi, içinde hem nesnel hem de öznel yargı barındırır?

- A) İstanbul, Türkiye'nin en kalabalık şehridir ve dünyanın en güzel şehirlerinden biridir.
- B) Kitap okumak, insanı geliştiren en faydalı uğraşlardan biridir.
- C) İnsanlar duygusal ve mantıklı varlıklardır.
- D) Türkiye 1923 yılında cumhuriyet ilan etmiştir.
- E) Denizi ve plajlarıyla ünlü bir şehirde yaşamak herkesin hayalidir.

Sanatçı, yalnızca hayatın güzelliklerini yansıtmakla yetinemez; onun görevi, gerçekliği bütün boyutlarıyla kavramaktır. Bir ressam, yalnızca çiçeklerle dolu bir manzarayı değil, o manzaranın arkasında saklı olan insani acıları, çatışmaları ve çirkinlikleri de anlatabilmelidir. Eğer sanat yalnızca güzellik üzerine inşa edilseydi, dünyadaki çelişkiler, kötülükler ve değişimlere dair hiçbir şey ortaya koyamazdı. Sanatçının görevi, yaşamın hem estetik hem de karanlık yanlarını anlamaya ve aktarmaya çalışmaktır. Bu nedenle sanat, bazen rahatsız edici olabilir; ancak bu rahatsızlık, hakikatin bir parçasıdır. Sanat, hayata bir ayna tutar ve aynanın yansıttığı her şey, yaşamın bir parçasıdır.

2- Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanatçı, yalnızca estetik ve güzel olanı yansıtmayı amaçlar.
- B) Sanat, insanın sadece mutluluk ve huzur duygularını artırmayı hedefler.
- C) Sanat, yaşamın her yönüne ışık tutarak insanı düşünmeye zorlar.
- D) Sanat eserleri, toplumsal norm ve beklentilere uygun olmalıdır.
- E) Sanat, hayattaki olumsuzlukları göz ardı ederek bireyi rahatlatır.

Bilimsel bilgi, tarih boyunca sürekli birikim ve gelişim süreci içerisinde olmuştur. Örneğin, Isaac Newton, evrensel çekim yasasını formüle ederken, öncesinde yapılmış olan astronomik gözlemler ve Johannes Kepler'in gezegen hareketleri yasaları gibi çalışmalardan yararlanmıştı. Benzer şekilde, Charles Darwin, evrim teorisini geliştirirken, doğa gözlemleri ve biyolojik çeşitlilik üzerine yapılan çalışmaların oluşturduğu birikimi temel almıştır. Günümüzde ise Albert Einstein, klasik fizikanın sınırlarını aşarak görelilik kuramını ortaya koymuş; bu kuram, daha önceki bilimsel çalışmaların ve deneysel verilerin üzerine inşa edilmiştir. Bu örnekler, bilim insanlarının çalışmalarının birbirine bağlı olduğunu ve her yeni buluşun, önceki bilgi birikiminin üzerine eklenerek daha kapsamlı açıklamalara ulaştığını göstermektedir.

3- Bu parçada bilimsel bilginin gelişim süreciyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Her bilim insanı, yalnızca kendi gözlemleriyle tamamen özgün bilgi ortaya koyar.
- B) Bilimsel bilgi, geçmişten gelen katkıların temel alınmasıyla, her yeni keşifle daha da derinleşip evrilen dinamik bir yapı sunar.
- C) Bilimsel bilgi, yalnızca evrensel yasaların keşfiyle sınırlı kalır ve yeni buluşlara yer vermez.
- D) Bilimsel bilgi, sadece doğrudan gözlemlerden elde edilen basit çıkarımlarla açıklanabilir.
- E) Bilimsel bilgi, matematiksel formüllerle ifade edilen statik modellerden ibarettir.

Platon, *Devlet* adlı eserinde, ideal bir toplumun nasıl olması gerektiği üzerine düşüncelerini sunar. Bu ideal toplumda, toplum üç sınıfa ayrılır: yöneticiler, koruyucular ve üreticiler. Her birey, yeteneklerine ve eğilimlerine göre bu sınıflardan birine ait olur ve toplumun düzeni için en uygun işi yapar. Eğitim, özellikle yöneticiler için son derece önemlidir ve toplumun mutluluğu için filozofların yönetimi şarttır. Özel mülkiyet, özellikle yöneticiler ve koruyucular için kaldırılmıştır; aile kurumunun geleneksel yapısı değiştirilmiştir. Bu toplumda adalet, herkesin kendi işini yapması ve başkasının işine karışmaması olarak tanımlanır.

4- Buna göre aşağıdakilerden hangisi Platon'un ideal toplumunun özelliklerinden biri değildir?

- A) Toplumun sınıflara ayrılması
- B) Yöneticilerin filozoflardan oluşması
- C) Özel mülkiyetin tüm sınıflar için kaldırılması
- D) Eğitimin toplum düzeni için önemli olması
- E) Her bireyin yeteneklerine uygun işle meşgul olması

Modern felsefede, insanın varlık anlamı üzerine yapılan tartışmalar derinleşirken, özellikle varoluşçuluk akımı insan özgürlüğüne ve bireysel sorumluluğa büyük önem atfetmektedir. Jean-Paul Sartre, insanın “öz”ünden önce “var” olduğunu ve bu varlığı özgür iradesiyle şekillendirdiğini savunur. Ancak bu özgürlük duygusu, kişiyi sorumluluk alma yükümlülüğüyle de karşı karşıya bırakır. Sartre’a göre, insan kendisi ve dünyası hakkındaki kararları bizzat almalı, başkalarının yargılarından bağımsız kalarak özünü oluşturmalıdır. Kişinin “nasıl biri olacağını” belirleyen, aldığı kararlar ve bu kararların sonuçlarını üstlenme biçimidir.

5- Bu parçadan hareketle, varoluşçuluğun öğretilerine göre insanlara aşağıdakilerden hangisi önerilmektedir?

- A) Toplumsal beklentiler doğrultusunda hareket ederek dış onay aramak
- B) Sahip olunan özgürlüğü sınırlayarak kaygıdan uzak durmak
- C) Bireysel eylemlerin sonuçlarına dair sorumluluğu göz ardı etmek
- D) Özgürce davranıp bu davranışların sorumluluğunu üstlenmek
- E) Kişiliğini başkalarının değer yargılarına göre şekillendirmek

MSÜ PROVA-7

Felsefe, yalnızca soyut kavramlar ve teorik tartışmalarla sınırlı bir alan değildir. Birçok filozof, felsefenin düşüncelerinin günlük yaşama yansımaları gerektiğini ve bireyin hayatını anlamlandırma gücüne sahip olduğunu savunmuştur. Örneğin, Sokratik sorgulama yöntemi, bireyleri düşüncelerini ve davranışlarını sorgulamaya teşvik ederek hayatlarına bilinçli bir yön verme imkânı sunar. Pragmatist düşünürler, felsefenin yalnızca soyut bir disiplin değil, aynı zamanda bireyin ve toplumun günlük yaşamını dönüştürme gücüne sahip bir araç olduğunu vurgulamışlardır.

1- Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefenin, düşünceleri eyleme dönüştürme potansiyeline sahip olduğu
- B) Felsefenin, bireyin günlük yaşamdaki sorunlarını çözmeye odaklandığı
- C) Felsefenin, yalnızca bireysel deneyim ve çıkarlarla sınırlı olduğu
- D) Felsefenin, bilimsel kesinlik arayışıyla örtüşen bir alan olduğu
- E) Felsefenin, toplumsal yapıyı evrensel doğrulara göre şekillendirdiği

İbn Rüşd, “*Tutarsızlığın Tutarlılığı*” adlı eserinde, Gazali’nin filozoflara yönelttiği eleştirileri derinlemesine ele alır ve bu eleştirilerin temelsiz yönlerini ortaya koyar. Gazali’nin özellikle metafizik ve doğa felsefesi alanındaki görüşlerini hedef alan İbn Rüşd, akıl ve mantığın hakikate ulaşmada temel araçlar olduğunu savunur. Ona göre, Gazali’nin kelamcı yaklaşımı, akli ve mantığı yeterince önemsememekte, bu durum ise düşüncenin derinlikli bir şekilde gelişmesini engellemektedir. İbn Rüşd, felsefenin eleştirel, sistematik ve tutarlı bir düşünce çerçevesi gerektirdiğini vurgulayarak, yalnızca inanç temelinde yapılan eleştirilerin hakikate ulaşmak için yetersiz kaldığını ifade eder. Ayrıca, İbn Rüşd’e göre, filozofların yöntemleri, insan aklının sınırlarını genişletmek ve hakikatin doğasını kavramak adına vazgeçilmez bir süreç sunmaktadır. Bu nedenle, Gazali’nin eleştirilerinin felsefenin metodolojik temelini zayıflattığını ileri sürer.

2- Bu paragrafa göre, İbn Rüşd’ün Gazali’ye yönelik eleştirileriyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Gazali, filozofların metafizik ve doğa felsefesi görüşlerini hedef almıştır.
- B) İbn Rüşd, Gazali’nin akıl ve mantığa dayalı olmayan eleştirilerini yetersiz bulmaktadır.
- C) İbn Rüşd, felsefenin eleştirel ve sistematik bir düşünce çerçevesi gerektirdiğini savunmaktadır.
- D) Gazali, kelamcı yaklaşımıyla hakikate ulaşmak için gerekli olan derinlikli düşüncüyü engellemektedir.
- E) İbn Rüşd, Gazali’nin eleştirilerinin, filozofların yöntemlerini yeniden değerlendirmelerine katkı sağladığını düşünmektedir.

Bir filozof, insan bilgisinin sınırlarını sorgularken Őu soruyu sorar: “Gerçeklik hakkında bildiklerimizin, bir hayalin ya da rüyanın ürünü olmadığını nasıl bilebiliriz?” Ona göre, duyularımızın bize sunduğu dünya, algılarımızın bir yanılgısı olabilir. Tıpkı rüyalarımızda kendimizi gerçek bir dünyada sanmamız gibi, uyanırken de bir yanılsamanın parçası olabiliriz. Duyularımızın yanıltıcı olabileceği bu tür durumlarda, gerçeklik ve bilgiye ulaşma konusunda mutlak bir güvenceye sahip olmadığımızı kabul etmek gerekir. Bu nedenle, kesin bilgiye ulaşmak yerine her bilgi iddiasını kuşkuyla karşılamak daha yerinde olacaktır.

3- Bu parçada ele alınan problem aşağıdaki felsefi yaklaşımlardan hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Pragmatizm
- B) Entüisyonizm
- C) Septisizm
- D) Fenomenoloji
- E) Rasyonalizm

Din felsefesi, dinî inançları akıl ve mantık temelinde inceleyen, farklı inanç sistemlerini eleştirel bir bakış açısıyla sorgulayan bir felsefi disiplindir. Bu disiplin, herhangi bir inancı doğrulama veya reddetme amacı taşımaz; aksine, dinî önermeleri tarafsız bir şekilde değerlendirir. Din felsefesi, dinin temel kavramları ve ilkeleri üzerine derinlemesine düşünmeyi, bu kavramların anlamını ve tutarlılığını analiz etmeyi hedefler. Bu yönüyle teolojiden ayrılır; çünkü teoloji, dinî inançları güçlendirme ve temellendirme amacı güder.

4- Bu parçaya göre aŐađdakilerden hangisi din felsefesinin bir özelliği olamaz?

- A) Dinî inançları mantıksal bir temele oturtmaya çalışmak
- B) Dinî önermeleri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirmek
- C) Farklı inanç sistemlerini tarafsız bir şekilde incelemek
- D) Dinî kavramların tutarlılığını sorgulamak
- E) Dinî inançları akıl temelinde analiz etmek

Fuat Sezgin, bilim tarihine dair çalışmalarında Müslümanların bilimsel katkılarını görünür kılmayı amaçlamıştır. Ona göre, bilimlerin gelişimi lineer bir süreçten ziyade, farklı kültürlerin katkılarıyla şekillenmiş bir insanlık mirasıdır. Sezgin, Müslümanların, Yunan ve Hint bilimlerinden öğrendiklerini yalnızca aktarmadıklarını, bu bilgileri geliştirerek yeni bilimsel disiplinler ve metotlar oluşturduklarını belirtir. Örneğin, Cabir İbn-i Hayyan’ın kimya alanındaki çalışmaları, deneysel yöntemlerin erken bir örneği olarak kabul edilir ve modern kimyanın temelini atmıştır. Sezgin, Müslümanların 800 yıllık bilimsel yaratıcılıkla Avrupa bilimsel devrimlerine zemin hazırladığını savunur. Ancak bu başarıların zamanla unutulduğunu ve Batı merkezli tarih yazımının, bu dönemi ihmal ettiğini ifade eder. Ona göre, bilim tarihi, insanlığın ortak mirası olarak ele alınmalı ve tüm kültürlerin katkıları adil bir şekilde değerlendirilmelidir.

5- Paragrafa göre, Fuat Sezgin’in bilim tarihine yaklaşımı aŐađdaki ifadelerden hangisini en iyi açıklar?

- A) Bilim tarihinin yalnızca Avrupa merkezli bir gelişim süreci olduğunu savunur.
- B) Müslümanların bilimsel katkılarının, modern bilimlerin temelini oluşturduğunu vurgular.
- C) Bilim tarihini kültürel farklılıklardan bağımsız, evrensel bir süreç olarak ele alır.
- D) Yunan ve Hint bilimlerinin, Müslüman bilim insanları tarafından tamamen değiştirildiğini ileri sürer.
- E) Modern bilimlerin tüm sorumluluđunun Batı’ya ait olduğunu kabul eder.